

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 695/18
Podgorica, 26.12.2018. godine
DK/DK

Na osnovu člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore nakon završenog postupka po pritužbi g-đe XXXXXX iz Ulcinja, daje sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, prispjela je pritužba g-đe XXXXX iz Rožaja, koja se odnosi na Centar za socijalni rad za Opštinu Ulcinj, zbog rodno zasnovanog nasilja i nepostupanja iz okvira svojih nadležnosti.

2. U pritužbi i cjelokupnoj prispjeloj dokumentaciji podnositeljka pritužbe navodi da je bila u vanbračnoj zajednici sa YYYYYY sa kojim ima ćerku mlđb.WWWW rođenu W.W. 2016. godine. Ističe da je bila žrtva rodno zasnovanog nasilja što potvrđuje rješenjem Suda za prekršaje u Budvi, Odjeljenje u Ulcinju PP.br.276/17-1x3 od 21.07.2017. godine i uvjerenjem JU Centra za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, PJ Ulcinj br.0202-109 od 04.04.2017. godine.

3. Podnositeljka pritužbe i njen vanbračni suprug su zasnovali vanbračnu zajednicu početkom 2016. godine dok su se nalazili na privremenom radu u SR Njemačkoj. Po

¹("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 , 032/14 i 21/17).

povratku iz SR Njemačke u decembru iste godine nastanili su se u Ulcinju, u porodičnu kuću oca bivšeg vanbračnog supruga. Dodala je da joj je mlđb. ćerka nasilno oduzeta u maju 2017. godine i da je od tada vidjela svega dva puta. Od tada se mlđb.ćerka nalazi kod FFFFFF i HHHHH - babe i dede, tj. roditelja bivšeg vanbračnog supruga koji su nastanjeni u Rožajama, dok se bivši vanbračni suprug nalazi na povremenom radu u Njemačkoj. Ističe da je od tada i sama provodila određeni period u Njemačkoj, sa ciljem da zaradi veću količinu novca kako bi mogla po povratku u Crnu Goru da se stara o ćerci.

II ISPITNI POSTUPAK

4. Postupajući po ovoj pritužbi, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore tražio izjašnjenje.

5. Centar za socijalni rad za Opštinu Ulcinj u svom izjašnjenju ističe da je ta PJ Služba upoznata sa slučajem porodične problematike XXXXXX I YYYYYY od 03.04.2017. godine, kada je XXXXXX prijavila YYYYYY za fizičko i psihičko zlostavljanje (dokaz- prijemna lista, izjava na zapisnik). U tom periodu XXXXX je sa svojim mal.djetetom QQQQQ boravila u dijelu kuće YYYYYY oca u Ulcinju (dokaz-izjava na zapisnik). Odmah, bez odlaganja je sačinjena procjena rizika, službena zabilješka I formirani su spisi predmeta, a ovaj slučaj je prijavljen policiji (dokaz prijava policiji).

6. Sa posebnom pažnjom je omogućeno XXXX da ispriča sve činjenice vezane za porodičnu situaciju I nasilje, kao I da može da se obrati ovoj Službi kada bude osjećala potrebu za istim. XXXXX je upoznata sa svim pravima o ostavri vanu prava iz socijalne I dječije zaštite, te je od 06.04.2017.god XXXXX korisnica materijalnog obezbeđenja porodice, kao I dječijeg dodatka. Takođe, koristila je usluge besplatne pravne pomoći, a odobrena joj je jednokratna novčana pomoć, jer se nalazila u situaciji neodložne intervencije.

7. S obzirom da je XXXX tražila smještaj izvan porodice koju je otac prihvatio u svoju kuću, ali ne i dijete, ponuđeno joj je posredovanje za hitan smještaj u Sigurnu žensku kuću. Sekretarijatu za stambene djelatnosti Opštine Ulcinj koji su nadležni za rešavanje stambenog pitanja korisnika materijalnog obezbeđenja, obratio stručni radnik sa zahtijevom za rešavanje stambenog pitanja XXXXX.

8. Dodaju da je u mjesecu aprilu obavljen telefonski razgovor sa YYYYYY, vanbračnim suprugom XXXXX, te je imenovani upoznat sa obavezama i dužnostima koje ima kao roditelj, na šta je isti odgovorio da se prihvata starateljstva nad mal.djetetom, ali da se to riješi

pravnim putem, tačnije da ne dođe do susreta sa XXXX kako ne bi došlo do nesporazuma i sukoba.

9. Dana 26. 05.2017.godine, XXXXX je izjavila u Centru da je dana 19 05.2017.godine napustila kuću porodice YYYYY, jer se plašila za svoju sigurnost i da je tamo ostavila mal.QQQQ kod oca, jer kako je navela nema sredstva za izdržavanje niti mjesto za stanovanje, te da ne snosi odgovornost za svoje dijete, jer se ne nalazi kod njega. (Dokaz zapisnik o obavještenju prikupljenom od građana Uprava policije od 19 05. 2017.godine).

10. Ubrzo je voditelj slučaja na ovom predmetu izvršio terenski obilazak porodice i utvrdio da se dijete nalazi na bezbjednom i sigurnom mjestu. U junu 2017.godine kontaktiran je FFFFF, otac YYYYY, kako bi se omogućilo vidjanje djeteta sa svojom majkom. Dana 26.06.2017.godine zatraženo je od Osnovnog suda u Ulcinju da se donese privremena mjera do konačne presude kako bi XXXXX mogla redovno ostvarivati kontakt sa mal.djetetom (dokaz dopis Osnovnom sudu). YYYYY je odveo mal.kćerku kod XXXXX kada ie omogućeno viđanje i kontaktiranje majke sa mlđb. (dokaz zapisnik o saslušanju stranke od strane YYYYY).

11. Dana 04.07.2017.godine kontaktiran je Centar za socijalni rad u Rožajama zbog ove porodične problematike, jer se imenovani sa kćerkom vratio u Rožaje da živi, kada su službenici obavili razgovor sa njim. Isti je istakao da ne osporava kontakte između majke i djeteta i da je u mogućnosti da je jednom mjesečno odvodi u Ulcinj kod majke, te da XXXXX kad god želi može da preuzme dijete. (dokaz zapisnik o saslušanju stranke Centra za socijalni rad Rožaje)

12.Toga dana nazvao je FFFFF i rekao da je nakon zahtjeva PJ Ulcinj postupljeno u skladu sa dogovorom i da je YYYYY odveo mal.djevojčicu majci na par sati i da su se odnosi među supružnicima uskladili. XXXXX nije prijavila Centru da je ostvararila kontakt sa mal.kćerkom sve do 20.09 2017.godine kada je ponovo došla u prostorije ove Službe da joj se ponovo omogući vidjanje sa mal.djetetom, jer se QQQQ nalazi kod babe i djeda u Rožajama, a XXXX nije mogla da preuzme kćerku, jer FFFFF to nije dozvolio (dokaz izjava na zapisnik)

13. Dana 20.09.2017. godine imenovana nas je obavijestila da je poslala poruku putem telefona XXXXX kako bi mogla opet da vidi dijete. Na njenu poruku navodi da niko nije odgovorio i zamolila Centar da posreduje u viđanju i kontaktiranju, te na pitanje socijalnog radnika kada može da se organizuje i da joj dovedu dijete, XXXXX je odgovorila da može bilo kada, da se nalazi na istoj adresi, da nije zaposlena te da ima vremena da brine o njoj.

14. Dana 25.09.2017.godine u 12:09h vodeći se XXXXX navodima, voditelj slučaja je pozvao FFFFFFF da mal. dijete mora da viđa svoju majku i da se omogući nesmetano viđanje, toje

FFFFF istakao da se YYYYY nalazi u inostranstvu, ali da će istoga dana dovesti dijete u popodnevnim časovima. Nakon toga kontaktirana je XXXXX, međutim nakon nekoliko pokušaja imenovana je poslala poruku da se ne nalazi u Ulcinju, da je u inostranstvu zbog liječenja. Napominju da je XXXX bila dužna shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti prijaviti promjenu boravka zbog korišćenja prava na materijalno obezbeđenje porodice, što ista nije uradila, kao i što je često napominjala da traži zaposlenje u inostranstvu, te ovog puta kontaktiranje i viđanje XXXXX i njene kćerke nije bilo moguće zbog njenog odlaska. (dokaz lista praćenja rada na slučaju).

15. Dana 11.10.2017.godine oko 11h telefonskim putem je pozvana XXXXX da se dogovori za viđanje sa mlđb. QQQQ koja je boravila kod babe i dede u Rožajama. Dana 12.10.2017.godine kako je već dogovoreno, YY sa svojom suprugom je doveo mal. i u kontaktu sa Centrom predali su je majci XXXX u Ulcinju blizu XXXX kuće. Obzirom da su YYYYY morali da se vrate nazad za nekoliko časova, kontaktirana je i XXXX da ukoliko želi da mlđb.QQQQ boravi kod nje, da će YYYYYY doći po nju za nekoliko dana da preuzmu QQQQQ. Voditelj slučaja je pozvao porodicu YYYY da se dogovore za dalje. (dokaz list praćenja) .

16. Dana 27.10.2017.godine donešena je presuda od strane Osnovnog suda u Ulcinju gdje se mlđb. QQQQ povjerava XXXX na dalju brigu, čuvanje i vaspitanje. U presudi je tačno određen model kontaktiranja i viđanja djeteta sa ocem yyy . (dokaz - presuda Osnovnog suda u Ulcinju).

17. Dana 16.11.2017.godine XXXX je došla u prostorije Centra da zatraži kontaktiranje sa mal.kćerkom. Voditelj slučaja je kontaktirao Centar za socijalni rad Rožaje kako bi se postigao dogovor oko preuzimanja djeteta (dokaz-list praćenja i rada na slučaju). Dana 20.11.2017. godine pozvana je XXXXX da podnese zahtijev ovoj službi za jednokratnu novčanu pomoć, radi troškova puta, da bi preuzela mal.kćerku. Nakon nekoliko dana XXXX je pozvana, međutim tvrdila je da je prehladna i da mora da traži stan, te da mora da se organizuje oko preuzimanja djeteta i da će se javiti Centru nakon što se bude organizovala. Na dalje pozive se nije javljala. (dokaz list praćenja rada na slučaju).

18. Kako je Centar bio u saznanju da je XXXXX otišla za Njemačku, izvršen je terenski obilazak i utvrđeno je da nije tu, a kako ista nije obavijestila ovaj Centar o promjeni prebivališta, ukinuto joj je pravo na materijalno obezbeđenje porodice- (dokaz rešenje broj od 0502-554/2017 od 05.02.2018.god).

19. Nakon toga kontaktirana je porodica YYYYY, telefonskim putem, koja je obavijestila da je XXXX otišla za inostranstvo, te da je ostavila mlđb.QQQQ i da se djevojčica nalazi kod njih, te da su oni preuzeli brigu o njoj.

20. U međuvremenu, otac YYYYYY je pokrenuo je postupak kod Osnovnog suda za izmjenu odluke o povjeravanju djeteta, gdje je novom presudom dijete povjereno ocu YYYYYY na dalju brigu čuvanje i vaspitanje (Dokaz presuda Osnovnog suda u Ulcinju OD 03.08.2018 godine). Sve do 04.10.2018.godine XXXXX nije dolazila u ovaj Centar niti se obraćala bilo kakvim zahtjevom. U razgovoru koji smo obavili toga dana gdje je i sačinjen i zapisnik, ista nas je obavijestila da je za taj period boravila u Njemačkoj, gdje je bila na privremenom radu.(dokaz- zapisnik o saslušanju stranke broj 0502-548/2017 od 04.10.2018.god.)

21. Dana 17.10.2018.godine imenovana je podnijela pismeni zahtijev ovoj Službi za posredovanje prilikom viđanja njene kćerke kao i da se ispita njeno zdravstveno stanje zbog sumnji da je narušeno. Telefonskim putem smo pozvali FFFFF kao i službenika ČČČČČ iz Centra za socijalni rad Rožaje, gdje je dogovoreno da XXXX dođe u prostorije Centra, dana 19.10.2018.godine u 12h, kao i da se obavi ljekarski pregled. XXXXX je shodno dogovorenom terminu otišla za Rožaje, gdje je ostvareno viđanje i kontaktiranje u prostorijama Centra za socijalni rad Rožaje, gdje su nas takođe povratno obavijestili da je izvršen liekarski pregled, te da je zdravstveno stanje mldb.QQQQ dobro. (dokaz dopis CSR Rožaje broj 01-2969 od 18.10.2018.godine)

22. Dana 02.11.2018. godine XXXXX se obratila ponovnim zahtijevom za vidjanje i kontaktiranje svoje kćerke. Kontaktirali su Centar za socijalni rad Rožaje koji su pismenim putem obavijestili da se porodica YYYYYY njihovom Centru obratila zahtijevom da do daljnjeg neće omogućiti viđanje XXXX i njene kćerke QQQQ iz razloga što je mal.djevojčica svaki put vidno uznemirena nakon njene posjete, te da sumnjaju da majka boluje od zaraznih bolesti (HIV, hepatits...) kao i da je korisnik psihoaktivnih supstanci, te da XXXXX dostavi ljekarski izvještaj na pomenute okolnosti (Dokaz -dopis CSR Rožaje od 06.11.2018.godine)

23. Od početka oktobra mjeseca XXXX često prijavljuje oca RRRRRR kod koga trenutno živi, da navodno vrši nasilje nad njom i to radi u kontinuitetu, čak i po dva puta u toku dana podnosi prijave Upravi policije (dokaz zapisnici). Dana 13.11.2018.godine XXXXX je na dužerni telefon Centra pozvala da se hitno obilazi porodica XXXXX koja živi u ul. „KKKK“, da navodno otac vrši nasilje nad mal.sinom ŽŽŽŽŽ, tj. njenim bratom, da navodno ne obezbeđuje osnovna sredstva za egzistenciju i da je potrebno što hitnije izaći na teren.

24. Stručni radnik ove Službe je odmah izašao na teren radi postupanja po prijavi, gdje je utvrđeno da navodi koje je XXXX pomenula nijesu istiniti, gdje je i sačinjen zapisnik u Upravi policije (dokaz Zapisnik o obaveštenju prikupljenom od građana od 13.11.2018. godine).

25. Uz sve prednje napominju, da XXXX prilikom svakog dolaska u prostorije ove Službe prijeti stručnim radnicima, zatim prilikom svakog zakazanog termina telefonom snima

razgovor u službenim prostorijama ovog Centra, a nakon odlaska uznemirava stručne radniketelefonskim putem kako za vrijeme radnog vremena, tako i u poslijepodnevnim časovima kao i vikendom. Iako je imenovana često upozorena i opomenuta i dalje nastavlja sa pomenutim radnjama. Taj Centar je do sada posredovao za vidjanje roditelja sa mal.djetetom, te da će i dalje pružati stručnu podršku ovoj porodici, a sve u cilju zaštite najboljeg interesa mal.djeteta.

III ČINJENIČNO STANJE

26. Po sprovedenom ispitnom postupku u predmetima koji su s odnosili kako na Centar za socijalni rad u Rožajama, tako i na Centar za socijalni rad u Ulcinju, utvrđeno je sljedeće činjenično stanje:

- Iz priloženepravosnažne presude Osnovnog suda u Ulcinju P.br. 93/18 od 03.08.2018. godine utvrđuje se da je mlđb. ćerka podnositeljke pritužbe povjerena na dalju brigu i čuvanje ocu YYYYYY pri čemu je utvrđeno da će adaptacioni period trajati šest mjeseci od dana kada podnositeljka pritužbe bude izrazila želju da vidi dijete, i da se u tom adaptacionom periodu obavi na način što će podnositeljka pritužbe dan prije viđenja kontaktirati stručni tim centra u Rožajama koji će obezbijediti prostor, vrijeme i ambijent kontakta majke sa djetetom u vremenskom periodu u kome dijete bude željelo da ostane. Nakon adaptacionog perioda od šest mjeseci , podnositeljki pritužbe se dozvoljava viđenje sa djetetom svakog vikenda počev od petka od 17h pa do nedjelje do 10h, svaki drugi dan državnih i vjerskih praznika, jedan dan poslije rođendana,pri čemu je podnositeljka pritužbe u obavezi da mlđb. dijete preuzme i vrati u stambeni objekat gdje boravi otac djeteta.
- Izrješenja Suda za prekršaje u Budvi, Odjeljenje u Ulcinju PP.br.276/17-lx3 od 21.07.2017. godine utvrđuje se da je podnositeljka pritužbe bila žrtva rodno zasnovanog nasilja.
- Iz Zapisnika br.0202-1448 od 14.11.2018. godine Centra za socijalni rad za Opštinu Ulcinj zaključuje se da je održana druga sjednica Multidisciplinarnog tima za zaštitu od nasilja u porodici na kojoj su donijeti sl. Zaključci: 1. da se od strane Uprave policije po hitnom postupku podnese predlog mjere za udaljavanje iz stana XXXXX i GGGG kako bi se zaštitili interesi i sugurnost mlđb.ŽŽŽŽŽ koji svakodnevno trpi nasilje u porodici od strane XXXXX i GGGG; 2.da se uprava škole koju ŽŽŽŽ pohađa bavi ovom problematikom i nakon preduzetih radnji iz svoje nadležnosti obavijesti

Centar o istim;3. da povodom dopisa Centra za socijalni rad Rožaje, MDT smatra da je svak dužan da poštuje pravosnažnu presudu Osnovnog suda u Ulcinju P.br.93/18, te da Centar i sam MDT tim nemaju ingerencije da podvrgnu podnositeljku pritužbe na preglede i dostavljanje medicinske dokumentacije.

IV RELEVANTNO PRAVO

27. Ustavom Crne Gore (2007) u članu 8.propisano je: "Zabranjena je svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu."

28. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima UN (1948) u članovima 1. i 2. svim ljudima jemči slobodu i jednakost u dostojanstvu i pravima, bez obzira na"bilo kakvu razliku kao što je rasa, boja kože, pol, jezik, vjera, političko ili neko drugo opredjeljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, vlasništvo, rođenje ili neki drugi status".

29.Konvencija o pravima djeteta, usvojena na zasijedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 20. novembra 1989U članu 3.st.2. predviđa: Strane ugovornice se obavezuju da djetetu obezbjede takvu zaštitu i brigu koja je neophodna za njegovu dobrobit, uzimajući u obzir prava i obaveze njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili drugih pojedinaca koji su pravno odgovorni za dijete i u tom cilju će preduzeti sve odgovarajuće zakonodavne i administrativne mjere.

30. Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u članu 2 propisuje:

"Konvencija se odnosi na sve vidove nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici, koje žene pogađa nesrazmjerno u odnosu na muškarce.

Ova Konvencija u čl.3 pored ostalog propisuje:

U svrhu ove Konvencije:

- a. "nasilje nad ženama" smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerovatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu;

Ista Konvencija u članu 7 propisuje:

“1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere za usvajanje I primjenu djelotvornih, sveobuhvatnih i koordinisanih državnih politika koje obuhvataju sve relevantne mjere za sprečavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom i nude holistički odgovor na nasilje nad ženama.

2. Članice će obezbijediti da politike koje se navode u stavu 1 stave prava žrtve u središte svih mjera i da se primjenjuju kroz djelotvornu saradnju svih nadležnih organa, institucija I organizacija.

3. Mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim članom uključiće, prema potrebi, sve nadležne aktere, kao što su državni organi, nacionalne, regionalne i lokalne skupštine I uprave, državne institucije za zaštitu ljudskih prava I organizacije civilnog društva.”

31. Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) u članu 14. propisuje „Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bezdiskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.“

Ista Konvencija u članu 8 predviđa: „ Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

Javne vlasti se neće mešati u vršenje ovog prava osim ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

32. Zakon o zabrani diskriminacije („Sl. list CG“ br. 46/10, 18/14 i 42/17) u članu 2. propisuje: „Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjenipola, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao I drugim ličnim svojstvima.

33. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11) u članu 2 predviđa: "Nasilje u porodici, u smislu ovog zakona, je činjenje ili nečinjenje člana porodice kojim se ugrožava fizički, psihički, seksualni ili ekonomski integritet, mentalno zdravlje i spokojstvo drugog člana porodice, bez obzira na mjesto gdje je učinjeno."

34. Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici procedure i institucionalna saradnja u vezi s porodičnim nasiljem i nasiljem nad ženama od 25.11.2011. godine koji prati izvršavanje ovog Zakona uspostavlja i podstiče multidisciplinarnu saradnju sa jasno razrađenim postupanjima svakoga sistema.

Protokol je sačinjen tako da poštuje osnovne principe proizišle iz svih konvencija i zakona navedenih *Strategijom o zaštiti od nasilja u porodici* i odnosi se na sveobuhvatnu zaštitu porodice od nasilja.

Protokolom je uređen zajednički rad svih sistema u toku sprovođenja zakona i konvencija, te obaveza preduzimanja potrebnih mjera za osiguranje organizovanosti, opremljenosti i edukovanosti dovoljnog broja specijalizovanih stručnjaka koji se bave problematikom nasilja u porodici.

35. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Sl.list CG br. 42/11 i 32/14) u članu 27. propisuju: „Zaštitnik je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.“

Isti Zakon u članu 41.st.1. propisuje: „Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.“

V OCJENA ZAŠTITNIKA

36. Razmatrajući okolnosti konkretnog slučaja, a na osnovu raspoložive dokumentacije, Zaštitnik je ispitao činjenice i okolnosti od značaja za zauzimanje stava o tome da li je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na štetu podnositeljke pritužbe u postupku, uzrokovano počinjenim rodno zasnovanim nasiljem, odnosno da li je Centar za socijalni rad Ulcinj postupio u okviru svojih zakonom propisanih ovlašćenja.

37. Prije svega, Zaštitnik ukazuje da je u konkretnom slučaju postupak vođen i usmjeren na postupanje tri organa – Centar za socijalni rad za Opštinu Rožaje, Centar za socijalni rad za

Opštinu Ulcinj i Osnovno državno tužilaštvo u Ulcinju. Tek nakon dobijenih izjašnjenja od sva tri organa, sagledao je širu sliku datog slučaja i u sva tri postupka zauzeo svoj stav.

38. U odnosu na postupanja Centra za socijalni rad za Opštinu Ulcinj evidentno je da je ovaj organ preduzeo niz radnji iz oblasti socijalne i dječije zaštite, kao i da je pravovremeno obavještavao relevantne institucije za dalje preduzimanje aktivnosti iz oblasti socijalne i dječije zaštite ili na suzbijanju rodno zasnovanog nasilja.

39. Uzimajući u obzir pritužbene navode podnositeljke pritužbe, izjašnjenja sva tri organa i obimnu pisanu dokumentaciju kojom Zaštitnik raspolaže dostavljenu od svih učesnika u postupku, evidentno je da se radi o prilično kompleksnoj pravnoj stvari. Predmeti ispitnih postupaka koji su vođeni pred institucijom Zaštitnika, a koji su inicirani od strane podnositeljke pritužbe pokrenuti su zbog rodno zasnovanog nasilja u kojima je ona sama bila žrtva nasilja, i nepostupanje relevantnih institucija u mjeri i obimu kako je to propisano pozitivnim pravnim propisima. Ono što Zaštitnik ističe je da u momentu pokretanja postupaka pred ovom institucijom, podnositeljka pritužbe nije žrtva rodno zasnovanog nasilja od strane bivšeg vanbračnog partnera, ali da zbog istog i poremećenih porodičnih odnosa trpi posljedice koje se ogledaju u otežanom izvršavanju pravosnažne presude i nemogućnosti ostvarivanja kontakta sa djetetom sa kojim ne živi.

40. Evidentna je činjenica da je sama podnositeljka pritužbe u drugoj polovini tekuće godine prijavljivala i nasilje u primarnoj porodici od strane oca, a što se dokazuje zapisnicima Uprave policije² koji su ovoj instituciji dostavljeni od strane Centra za socijalni rad za Opštinu Ulcinj. Uz to, Zaštitnik zapaža da iz zapisnika³ Centra za socijalni rad za Opštinu Ulcinj proizilazi da je Multidisciplinarni tim tog Centra donio zaključak da Uprava policije po hitnom postupku podnese predlog mjere za udaljavanje iz stana podnositeljke pritužbe i njenje sestre (XXXXX i GGGG) kako bi se zaštitili interesi i sugurnost mladb. FFFFF koji svakodnevno trpi nasilje u porodici od strane XXXX i GGGG. Ovakvi navodi iz izjašnjenja i dokazi koji su pruženi uz izjašnjenje, ukazuju na kompleksnost konkretnog slučaja. Iz datog zapisnika se ne može zaključiti da je sama podnositeljka pritužbe počinila nasilje u porodici, niti su do zauzimanja stava u ovom predmetu od bilo kog organa dostavljene presude odn. rješenja kojima je utvrđeno da je ista počinila neko od krivičnih/prekršajnih djela iz oblasti nasilja u porodici. Stoga, kod prednje napomenutog i činjenice da podnositeljka pritužbe nije stambeno zbrinuta već živi kod roditelja koju su nakon prestanka vanbračne zajednice primili nju ali ne i dijete u stan, a koju i sam Centar ističe (pod tačkom 7 ovog mišljenja) to Zaštitnik smatra da bi MDT trebao da preispita svoj predlog Upravi policije o udaljenju iz stana podnositeljke pritužbe.

²Zapisnici Uprave policije OB Ulcinj broj SL 03/18 od 09.11.2018. godine i broj SL.03 od 09.11.2018. godine

³Zapisnik³ Centra za socijalni rad za opštinu Ulcinj br. 0202-1448 od 14.11.2018. godine

41. Dalje, podnositeljka pritužbe je u svojoj pritužbi navela da se njen bivši vanbračni partner kome je mlđb. ćerka povjerena na dalju njegu, čuvanje i vaspitanje, zapravo i nakon pravosnažnosti presude Osnovnog suda u Ulcinju 93/18 nalazi u SR Njemačkoj a ne u Rožajama sa djetetom, te da da se mlđb. ćerka nalazi zapravo kod babe i djeda, roditelja njenog bivšeg vanbračnog partnera i da samim tim ne vrši roditeljsko pravo koje je odlukom suda ustanovljeno. Međutim, Centar za socijalni rad za Opštinu Rožaje nije se osvrnuo na te pritužbene navode, već je svoje izjašnjenje fokusirao na obavještenju o mogućim zaraznim bolestima (HIV i hepatitis) kao i mogućem korišćenju psihoaktivnih supstanci podnositeljke pritužbe, a koje informacije su pristigle od porodice YYYYYY.

41. Prema Porodičnom zakonu Crne Gore Centri za socijalni rad su određeni kao organi starateljstva, čija je dužnost da roditeljima pružaju odgovarajuće oblike pomoći i podrške i preduzimaju potrebne mjere u cilju ostvarivanja najboljeg interesa djeteta. Organ starateljstva je obavezan da vrši nadzor nad vršenjem roditeljskog prava i da roditeljima ukaže na greške i propuste u vaspitanju i podizanju djece. Mimo tih ovlašćenja, taj organ takođe je dužan da sudu podnese predlog za ograničenje ili oduzimanje roditeljskog prava ako roditelji zloupotrebljavaju ili zanemaruju roditeljske dužnosti.

42. U spornim porodičnim situacijama i situacijama visokog rizika, brojna prava djece su ugrožena ili prekršena, i to najčešće od samih roditelja. Međutim, upravo iz tog razloga, država, tj. nadležni organi treba da preduzimaju adekvatne mjere i aktivnosti, s ciljem zaštite djeteta i njihovog najboljeg interesa. Evropski sud za ljudska prava je na stanovištu da je pozitivna obaveza države po članu 8 uključuje pravo roditelja na mjere koje će im omogućiti ponovno spajanje sa djetetom⁴.

43. Domaća sudska praksa ističe da odluku o održavanju ličnih odnosa djeteta sa drugim roditeljem donosi sud, ako roditelji nijesu zaključili sporazum o vršenju roditeljskog prava⁵, kao i da je za pravilan emotivni razvoj djeteta nužno da ima redovan i nesmetan kontakt sa roditeljem sa kojim ne živi⁶. Sa tim u vezi, kako je u datom slučaju donešena odluka o održavanju kontakta djeteta i roditelja sa kojim ne živi, a koja se otežano izvršava – to je na Centru za socijalni rad za Opštinu Ulcinj da u buduće nastavi savjetodavni rad sa podnositeljkom pritužbe radi normalizacije odnosa.

44. Uz to Zaštitnik ukazuje da s obzirom namogući boravak oca djeteta u SR Njemačkoj nakon donošenja odluke br. 93/18 a kojem je povjereno dijete na dalju brigu i čuvanje,

⁴ESLJP, predmet Tomić protiv Srbije, presuda od 26.06.2007. godine, par.100;

⁵Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 814/15 od 09.09.2015. godine

⁶Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 397/17 od 19.04.2017. godine

neophodno je da organ na koji se odnosi pritužba ima u vidu novelu Konvencije⁷ da u svim aktivnostima koje se tiču djece, bez obzira da li ih preduzimaju javne ili private institucije socijalnog staranja, sudovi, administrativni organi ili zakonodavna tijela, najbolji interesi djeteta mora biti od prvenstvenog značaja.

45. Polazeći od svega naprijed izloženog, svih činjenica pojedinačno i u međusobnoj vezi, Zaštitnik nije mogao utvrditi povredu prava na koju je ukazivano u pritužbi. Međutim u cilju poboljšanja i normalizacije odnosa daje:

P R E P O R U K E

-CENTRU ZA SOCIJALNI RAD ZA OPŠTINU ULCINJ-

1. Da bez odlaganja, preduzme sve neophodne aktivnosti kroz intenzivni savjetodavni i psihosocijalni rad sa podnositeljkom pritužbe XXXXX u cilju izvršenja sudske odluke Osnovnog suda u Ulcinju br.93/18 od 03.08. 2018. godine.

2. Da u slučaju neizvršavanja pomenute sudske presude, taj organ razmotri mogućnost pokretanja postupka za izmjenu odluke o povjeravanju djeteta ili ograničenja ili lišenja roditeljskog prava jednog ili oba roditelja.

- MULTIDISCIPLINARNOM TIMU CENTRA ZA SOCIJALNI RAD ZA OPŠTINU ULCINJ -

1. Da iznova razmotri predlog zaštitne mjere –udaljenje iz stana datu Upravi policije upućenu dana 14.11.2018. godine.

Ovaj organ je u obavezi je da u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja dostavi izvještaj Zaštitniku o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

ZAMJENIK ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE

mr Siniša Bjeković

Dostavljeno:

- *Centru za socijalni rad Ul;*
- *Podnositeljki pritužbe;*
- *U spise predmeta;*

⁷Konvencija o pravima djeteta, usvojena na zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 20. novembra 1989